

Nationale Nachtvliedernacht Wageningen Niet bijzonder, wel leuk

Tekst: Ties Huigens
De Vlinderstichting

Op vrijdag 22 juni, de een-na-langste dag van het jaar was het weer zover: de jaarlijkse Nationale Nachtvliedernacht. Overal in het land werd naar nachtvlieders gekeken. In het Arboretum Belmonte in Wageningen hadden De Vlinderstichting, de werkgroep nachtvlieders van de KNNV Wageningen en andere vrijwilligers vijf lampen en lakens opgesteld om een groep van zo'n honderd enthousiaste mensen de bijzondere wereld van nachtvlieders te laten zien.

Tijdens dit publieksevenement draait het met name om dat enthousiasme bij zowel de 'oude rotten in het vak', als bij diegenen die voor het eerst met nachtvlieders kennismaken. Daarnaast worden de gegevens van de getelde vlieders mede gebruikt om in kaart te brengen hoe het met de nachtvliedersoorten in Nederland gaat.

Geen regen, wel wind
'Nachtvlieders' is onlosmakelijk verbonden met het weer. Nachtvliedersaars hielden dagenlang angstvallig de weersvoorspellingen in de gaten. Op de dag zelf zag het er 's ochtends en 's middags in het hele land verre van gunstig uit: veel wind, een beetje regen en niet al te warm. Droog werd het gelukkig uiteindelijk bijna overal, maar op een aantal locaties bleef het 's avonds en 's nachts helaas flink waaien. Op sommige plaatsen werd de activiteit dan ook door het slechte weer afgelast of naar de volgende dag verplaatst. Er waren echter ook locaties waar het in de loop van de dag beter nachtvliedersweer werd. In Wageningen was het 's avonds zelfs tamelijk windstil. Een zucht van verlichting ging door het kantoor van De Vlinderstichting: "Dit kan toch nog een leuke nachtvliedernacht worden!"

Schijnwerper
In de schemering hield Kars Veling van De Vlinderstichting een korte presentatie met veel prachtige foto's van nachtvlieders. Zijn boodschap: nachtvlieders zijn verre van saai, zeer divers, soms prachtig gekleurd, bijzonder soortenrijk (ruim 2100 soorten) en spelen een belangrijke rol in de natuur. Ze hebben invloed op de vegetatie omdat de meeste rupsen

herbivoor zijn. Ze vormen een belangrijke voedselbron voor onder andere vogels, vleermuizen, spinnen, roofinsecten en sluipwespen. En daarbovenop spelen ze een rol in de bestuiving van planten en bloemen. Sommige planten zijn voor de bestuiving zelfs volledig afhankelijk van nachtvlieders, zoals de avondkoekoeksbloem (*Silene latifolia*), die enkel en alleen door de gewone silene-uil (*Hadena bicruris*) wordt bestoven. Daarnaast vertelde Veling over de verschillende methoden waarmee je nachtvlieders kunt lokken. Om kwart over tien gaf Titia Wolterbeek het startschot voor de campagne Nachtvlieders in de Schijnwerpers van De Vlinderstichting (zie ook elders in deze editie) door een lamp aan te steken bij een laken waar een vijftal wel erg uit de kluiten gewassen nachtvlieders op af was gekomen.

Laat

De eerste echte vlieders arriveerden pas laat op de lakens, zo rond half twaalf. Maar daarna ging het snel. In totaal werden er tot ruim kwart over twee 80 soorten vlieders gezien: 61 soorten macronachtvlieders en 19 soorten micronachtvlieders. En dat op een, wat weer betreft, niet eens optimale nachtvliedersavond! Van de micronachtvlieders werden de groene eikenbladroller (*Tortrix viridana*) en de gevlamde bladroller (*Archips xylosteana*) het vaakst gezien. De micronachtvlieders zijn ten opzichte van de macronachtvlieders altijd een beetje onderbelicht gebleven, maar nu is er een (Engelstalige) uitgebreide veldgids van Groot-Brittannië en Ierland van Phil Sterling en Mark Parsons uitgekomen, met prachtige tekeningen van Richard Lewington. Het wachten is nu op een Nederlandse veldgids.

Titia Wolterbeek 'ontsteekt' Nachtvlieders in de schijnwerper.

Kars Veling

Kleurrijk

Enkele spectaculair uitziende, maar niet ongewone soorten macronachtvlinders die veel bezoekers in extase brachten, waren de vuursteenvlinder (*Habrosyne pyritoides*), groot avondrood (*Deilephila elpenor*), gestippelde houtvlinder (*Zeuzera pyrina*), hagedoornvlinder (*Opisthograptis luteolata*), oranje bruinbandspanner (*Cidaria fulvata*), braamvlinder (*Thyatira batis*), agaatvlinder (*Phlogophora meticulosa*), witte tijger (*Spilosoma lubricipeda*), geel beertje (*Eilema sororcula*), zwart beertje (*Atolmis rubricollis*) en zilveren groenuil (*Pseudoips prasinana*). Iedereen die deze soorten voor het eerst ziet, zal nooit meer zeggen dat alle nachtvlinders saai, grijze en grauwe beesten zijn. Als je er dan een heel stel tegelijk op je hand hebt, is dat gewoon pure kunst.

De meest getelde soorten macro-nachtvlinders waren de gewone worteluil (*Agrotis exclamationis*), ringspikkelspanner (*Hypomecis punctinalis*), houtspaander (*Axylia putris*) en groot avondrood (*Deilephila elpenor*). Met als kanttekening dat je bij het tellen van nachtvlinders op een laken nooit weet of de individuen die je telt ook daadwerkelijk verschillende individuen waren als je ze niet (tijdelijk) in een potje verzamelt. Van de drie meest algemene macronachtvlinders in Nederland, de huismoeder (*Noctua pronuba*), zwartc-uil (*Xestia c-nigrum*) en de gamma-uil (*Autographa gamma*), werd maar één exemplaar geteld. De reden hiervoor is dat de vliegpiek voor deze soorten later in het seizoen ligt.

Al met al was het een bijzonder geslaagde nacht met veel enthousiaste mensen en interessante (maar geen zeldzame) soorten. Om kwart over twee ruimde een stel zeer tevreden nachtvlinderaars uiteindelijk de opstellingen op.

Meer resultaten

In een latere editie van Vlinders volgt een vollediger overzicht van de nachtvlinders die op de verschillende excursies door het hele land zijn gezien. Op het moment van schrijven (29 juni) druppelen alle gegevens van de Nationale Nachtvliedernacht bij De Vlinderstichting langzaam binnen. Het heeft nu nog geen zin om op basis daarvan te proberen een volledig beeld te schetsen. De weersomstandigheden werkten

zoals gezegd op veel locaties niet mee, maar de eerste resultaten tonen toch wel aan dat er een flink aantal bijzondere, spectaculair uitziende en soms ook zeldzame soorten waargenomen is.

Dank

Tot slot dank ik namens De Vlinderstichting iedereen hartelijk voor zijn bijdrage aan de Nationale Nachtvliedernacht van dit jaar. Zonder alle vrijwilligers uit het hele land komt dit evenement natuurlijk nooit tot stand! Het is nog niet bekend wanneer de volgende nacht zal zijn. We zouden ons volgend jaar voor het eerst aan kunnen sluiten bij de Europese Nachtvliedernachten die van 11 t/m 15 juli worden gehouden (<http://euromothnights.uw.hu/>). Meer nieuws daarover volgt.

Maarten Immerzeel

Vuursteenvlinder.

Marijn Prins

Het groot avondrood: niet zeldzaam, altijd spectaculair om te zien.